

■ *Biztosan nem, de a dalestek közönsége napjainkra gyakorlatilag eltűnt, akár csak a vonósnegyesé...*

– Sajnos ez teljesen igaz. Visszatérve a legközelebbi múlthoz, illetve a jövőhöz: fejembe vettem – és ezt igyekszem kivetíteni az egész együttesre is –, hogy előadjuk Richard Strauss Magyarországon még be nem mutatott operáit. Ez valóban olyan vállalkozás, amit meg lehet ugyan kérdőjelezni, csak hogy ezek a kérdőjelek nagyon hamar összeomlanak, és azonnal felkiáltójelekké változnak, amint meghallgatjuk a szóban forgó műveket. Mi azonban nem vagyunk operazenekar. Hangsúlyozom, hogy az árokban még a Művészetek Palotájában is vendégnek számítunk, de azt gondolom, hogy ez is olyan úttörő munka, ami jelzi a zenekar, illetve a magyar zenekari kultúra új profilját. A lehetőségek természetesen tá-

gabbak, mint annak idején. A régi rendszerben egy Gurre-Lieder, egy Mózes, vagy akár egy Pelléas előadására nem kerülhetett volna sor. Most sokkal szélesebbek a lehetőségek, és mi élünk ezekkel a lehetőségekkel. Ha az Operában Richard Strausstól csak a Salomét, az Elektrát, a Rózsalovagot és esetleg az Ariadnét játsszák, akkor mi azt mondjuk, hogy mi még Az úrhatnám polgárhoz írott kísérőzenéjét is fontosnak tartjuk színházi körülmények között előadni. Azt hiszem, hogy ezzel adhatjuk a legcsattanósabb választ a konzervativizmus vádjára.

■ *Az előbb Janaček-interpretációjuk sikeres nemzetközi fogadtatását említette. Ön mégis azt hiszem, hogy az együttes leginkább az új Bartók lemez-összkiadással került vissza a nemzetközi zenei élet térképére...*

– Igen, ez lehetséges. Az is igaz, hogy ezt a sorozatot az én nevem fémjelzi, de hangsúlyozom, hogy Ferencsik János tevékenységének hála, itt egy olyan tradíció alakult ki az ötvenes-hatvanas években, amely túlnőtt mindenfajta fluktuáción. Annak ellenére, hogy ma már szinte alig van olyan zenekari tag, aki még Ferencsik János pálcája alatt játszhatott, gyakorlatilag a Bartók-műveket Ferencsik János olvasata szerint, illetve az ő nyomdokain közelítjük meg, ami olyan óriási előny, amellyel egyetlen zenekar sem rendelkezik. Talán a Chicagói Szimfonikusok. Nem tudom, mennyi maradt ott Reiner Frigyes szelleméből, de azt tudom, hogy itt nálunk az úgynevezett Ferencsik-tradíció egy olyan élő tradíció, amelynek alapján talán a legkönnyebb elindulni, az ismertség, vagy ha úgy tetszik, a világhír felé.

(Kaizinger Rita)

Bartók szellemében

Interjú Kovács Gézával, a Magyar Nemzeti Filharmonikusok főigazgatójával a Nemzeti Filharmonikus Zenekar létrejöttének 90. évfordulója alkalmából

■ *Ebben a székben általában Önt arra szoktam kérni, hogy a Nemzeti Filharmonikus Zenekar jelenéről, vagy éppen jövőbeni terveiről nyilatkozzon, most kivételesen mégis azt kérem, hogy a zenekar fennállásának 90. éves évfordulója ürügyén elsősorban a múltról beszéljünk. Milyen szellemi-társadalmi közegben jött létre a fennállása során többször átszervezett Nemzeti Filharmonikus Zenekar jogelődje, a Székesfővárosi Zenekar?*

– A századforduló és az Osztrák–Magyar Monarchia gazdag szellemi kisugárzása olyan vonzó zenei életet teremtett Budapesten, amely Dohnányit és Bartókot egyaránt arra készítette, hogy ne a földrajzilag közelebb fekvő Bécsben, hanem Budapesten kezdje meg felsőfokú zenei tanulmányait. Mivel a fellendülést hozó néhány békés évtized után az I. világháború minden tekintetben mély és pusztító károkat okozott az országnak, ezt ellensúlyozandó született meg a volt belügyminiszter, későbbi kultuszminiszter, Klebelsberg Kunó híres programja, ami a kultúrfölényt hirdette meg. Ez azt jelentette, hogy mind az oktatás, mind a kulturális élet jelentős fejlesztésben részesült, és valószínű, hogy amikor a Nemzeti Filharmonikus Zenekar gyökereit keressük, akkor valahol itt kell ezeket a

gyökereket megtalálni, hiszen 1923-ban, amikor megalakult a főváros közalkalmazottáiból, köztisztviselőiből a rendkívül ambiciózus Bor Dezső vezetésével a Székesfővárosi Zenekar, akkor ebben a szellemi, politikai és történelmi közegben került sor az első hangversenyre.

Bor Dezső

Az ÁHZ a Zeneakadémia Nagytermében

■ *A Székesfővárosi Zenekar kezdetben te-
bát nem hivatásos muzsikusból állt.*

– A zenekar a korban nyilván rendkívül népszerű házimuzsikálás talaján azt az öröm utáni vágyat volt hivatott kielégíteni, amit az együttes muzsikálás okoz, ez azonban nem mindig jár együtt a hallgatóság maradéktalan örömeivel. Ne feledjük azonban azt sem, hogy egy olyan korszakban alakult meg a Székesfővárosi Zenekar, amikor jogászok, mérnökök, köztisztviselők civil tanulmányaikkal párhuzamosan végezték el a Zeneakadémiát is. Az Operaházban annak idején nem egyszer több doktor volt a színpadon és a zenekari árokban, mint a nézőtérén. Nyilván ennek is volt köszönhető, hogy a Székesfővárosi Zenekar csakhamar félhivatásos majd teljesen professzionális együttesé nőtte ki magát, amely nélkülözhetetlenné vált a főváros zenei életében. Elég csak arra a Zeneakadémián készült híres fényképre gondolni, amelyen a fiatal Ferencsik János vezényli Bartók Béla és Pásztory Ditta búcsúhangversenyét, a Bartók-házaspár Amerikába való távozása előtt. Arra az időre azonban már számtalan hangverseny, magyar és külföldi művészekkel történt közös fellépés volt az együttes háta mögött. Ráadásul az akkori legmodernebb technika, a rádiózás is azonnal magához vonzotta ezt a zenekart, aminek következtében rendszeres közreműködője volt a Rádió élőben sugárzott hangversenyeinek.

■ *Mi tette lehetővé ezt a robamos színvo-
nal-emelkedést, vagyis hogy a zenekar
néhány év leforgása alatt amatőr együt-
tesből a főváros professzionális hangver-
senyzenekarává avanszált?*

– Szakmai körökben tudomású, hogy töb-

bé-kevésbé munkanélküli zeneakadémis-
tákból 1930-ban létrejött egy – mai szóhasz-
nálatnál élve – „szupercsapat”, vagyis Buda-
pesti Hangversenyzenekar néven egy olyan
együttes, amelyben mások mellett olyan
nagyságok foglaltak helyet, mint Vaszy
Viktor, Végh Sándor, Tátrai Vilmos, hogy
csak a leghíresebbeket említsem. Fölké-
szültsége, rendkívül intenzív próbametó-
dusa következtében ez az együttes pillanatok
alatt Európa egyik legkiválóbb zenekara
lett. Talán az egy Toscanini kivételével a kor
valamennyi jelentős karmestere vezényelte
az együttest, amelynek megszületésénél
egyébként nem véletlenül Weiner Leó, a Ze-
neakadémia világhírűvé vált kamarazene-
professzora bábáskodott. Természetesen
nem karmesterként, hanem az együttes já-
ték felülmúlhatatlan mestereként irányította
tovább többségében volt tanítványait. A ze-
nekar az emelkedő színvonal ellenére anya-
gilag egyre kiszolgáltatottabbá vált: éjjelente
filmzenét vettek fel, nappal pedig a Városi
Színházban próbáltak. Ennek ellenére 1939-
re az együttes helyzete teljes mértékben el-
lehetetlenült. Ezért a Főváros úgy döntött,
hogy a Budapesti Zenekart egyesíti a
Székesfővárosi Zenekarral. Bár a Székesfő-
városi Zenekarból valójában csak nagyon
kevesen maradtak ebben a társaságban, a
Budapesti Hangversenyzenekarból szinte
kivétel nélkül mindenki átkerült az 1940-
ben újjászervezett Székesfővárosi Zenekar-
ba. A II. világháború természetesen ezt az
együttest sem kímélte. Először zsidó szármá-
zásúnak mondott művészeitől kellett meg-
válnia, majd egyre színvonalatlanabb kon-
certeken kellett közreműködnie. Az egyik
leginkább árulkodó dokumentum maga a
zenekar munkanaplója, amely 1934-től teljes

épségben ránk maradt. Ebben szerepel az a
bejegyzés, amely szerint 1944 december 16-
án a Városi Színházban – a jelenlegi Erkel
Színházban – Lehár Ferenc „A mosoly or-
szága” című operettjének előadásán műkö-
dött közre az együttes. A munkanaplóban
ez után szünet következik. A munkanaplóban
ez után szünet következik. Aki túlélte Bu-
dapest ostromát, az boldogan jött elő a pin-
céből a romok közül, hogy az addig gettóba
zárt Somogyi László vezényletével azonnal
Csajkovszkijt és Bartókot játsszon a félig le-
bombázott Városi Színház falai között.

■ *Hogyan alakult az együttes sorsa a há-
ború után?*

– A történelem több ízben is nagyon durván
átgázolt ezen az együttesen. A zenekar éle-

Ferencsik János

te 1945 után ismét egyre nehezebbé vált. Ezért, amikor az ötvenes évek elején a Nép-művelési Minisztérium egy fiatal osztályvezetője, Ujfalussy József, és az együttes koncertmestere, Tátrai Vilmos a fennmaradás esélyeit latolgatta, mindketten arra a meggyőződésre jutottak, hogy csak úgy lehet megmenteni mind a zenekart, mind egy nagyon tehetséges, de akkoriban nagyon nehéz sorsú karmestert, Ferencsik Jánost, ha az éppen azokban az időkben létrehozott Országos Filharmónia átveszi a Fővárostól az együttest. Ezzel a döntéssel egy egészen új korszak vette kezdetét. Ferencsik János számára páratlan lehetőség adódott: évtizedeken keresztül zenetörténetet írt az új nevén Állami Hangversenyzenekar élén.

■ *Mi jellemezte a Ferencsik János nevével fémjelzett korszakot?*

– Egyértelmű, hogy az akkori magyar zenei élet zászlóshajójaként működött ez az együttes. Különösen attól kezdve, amikor 1956-ot követően enyhült a légkör és az együttes előtt megnyílt a nagyvilág. Itt kell megjegyezni, hogy az 1958-tól német nyelvterületen megkezdődött rendszeres turnézás során az osztrák impresszáriót a zenekar elnevezése fejtorésre készítette, hiszen a magyar nyelv sajátossága, hogy a hangversenyzenekart a legmagasabb rendű zenéléssel azonosítja, míg az összes indoeurópai nyelvben a „Konzertorchester” elnevezés a szimfonikus könnyűzenét játszó együttesekhez társul. Ennek következtében a zenekar mai elnevezésének ez az impresszárió, Hans Schlote volt a keresztapja, amikor kül-

földön Ungarische Nationalphilharmonieként hirdette meg a zenekar fellépéseit.

■ *A Ferencsik-éra lezárultával hogyan változott meg az együttes művészi arculata?*

– Ferencsik János elvesztése mindenkit megrázott a zenei életen kívül is. A zenekar három évig nem is tudta a halála után kialakult űrt betölteni. Végül az akkoriban Magyarországon rendkívül népszerű Kobayashi Ken Ichiróban találták meg azt a karmestert, aki sikert sikerre halmozott, amikor népszerű szimfonikus és oratorikus művek szerepeltek műsorán. Ez a kapcsolat bizonyos mértékben megfáradt, ezért 1997-ben, amikor már csak hetek voltak hátra az Országos – később Nemzeti – Filharmónia gyökeres átalakításáig, és a zenekar, valamint a hozzá társított kórus önállóvá válásáig, akkor született meg a döntés, hogy főzeneigazgatóként Kocsis Zoltán vegye át a két együttes irányítását. Ezzel megint csak új fejezet kezdődött a zenekar életében, ami a mai napig tart. A hazai és a nemzetközi közvélemény egyértelműen a zenekari hangzás csillogóvá, és Kocsis Zoltán zongorázása után egyértelműen pregnánssá és világossá válását ünnepli ebben az együttesben.

■ *Anyagilag hogyan lehet egy ilyen nagy létszámú együttest úgy fenntartani, hogy ne következzék be szükségszerűen színvonalcsökkenés?*

– A pénzügyek természetesen mindig meghatározták a zenekar életét, és azt kell

Kobayashi Ken Ichiro

mondjam, hogy anyagilag sohasem volt fényes korszaka az együttesnek. Voltak felfelvirágzó pillanatok, de sem a Főváros, és 1952-től kezdődően a magyar állam sem részesítette makulátlanul, a művészi szabadságot nagylelkűen figyelembe vevő folyamatos támogatásban az együttest. Ez a mai napig így van. A gazdasági problémák miatt minden egyes év elkezdése és lezárása komoly keserűséggel és aggodalmakkal jár. Végül „mindig lesz valahogy” alapon mindig sikerül valahogy lezárunk az évet, de beszélgetésünk pillanatában is éppen azzal kell szembenéznünk, hogy több százmilliós elvonás sújtja a Nemzeti Filharmónikusokat, miközben a Kocsis Zoltán főzeneigazgató által megálmodott művészi tervek hosszú évekre nagyon jelentős költségvonatot is előrevetítenek. Ebben a pillanatban azonban még azt sem tudjuk, hogy augusztusban vagy szeptemberben kell – ahogy mondani szokás – lehúzni a rolót, amennyiben nem részesülünk külön kormányzati támogatásban. Ezt én mindenképpen méltatlannak tartom. Úgy gondolom, hogy több nyugat-európai országban meghonosodott szokás szerint a nemzeti alapintézményeknek hosszú távú, de legalább 3-4 évre szóló középtávú garanciák mellett kellene működni. Nagyon sajnálom, hogy az elmúlt két és fél évtizedben nem akadt olyan kormány, amelyik ezt a hosszú távú garanciát meg tudta volna adni.

■ *Mi jellemzi az Ön által említett művészi koncepciót? A zászlóshajó-szerep nyilvánvalóan magával hoz olyan feladato-*

Bobus Gábor, Kovács Géza, Tátrai Vilmos, Kern István

Kocsis Zoltán, Ránki Dezső

kat is, amelyek talán kevésbé szolgálják a népszerűbb közönség- igényeket?

– Ha Kocsis Zoltánnak nem lenne nagyon határozott karakterű művészi elképzelése, alapító okiratunkat elolvastva akkor is azt kellene látnunk, hogy az általános szimfonikus zenekari és énekkari feladatkörön túl, nekünk különleges misszióknak a kortárs zene, elsősorban a kortárs magyar zene ápolása, új értékek bemutatása, fiatal tehetségek felkutatása, számukra fellépési lehetőség biztosítása. Ezen felül pedig részvétel nemcsak a fővárosi, és nemzetközi, hanem a vidéki zenei életben is. Ez minden egyes terv elkészítésekor azt a komplex feladatot jelenti számunkra, hogy figyelembe kell vennünk a vidéki városok közönségének zenei ízlését, figyelembe kell venni azt is, hogy a kortárs magyar szimfonikus zeneszerzők szerencsére bőséggel ellátnak bennünket új művekkel, köztük oratorikus alkotásokkal is, valamint hogy a Liszt Ferenc Zeneművészeti Egyetemen rendre kerülnek ki kiválóbbnál kiválóbb, nemzetközi verseny-győztes fiatal művészek, és hogy van egy olyan előadóművészi – ha úgy tetszik – „törzsgárdánk”, melynek tagjai folyamatosan jelen vannak a világ zenei központjaiban. Velük mind-mind kapcsolatot kell tartanunk. Emellett valóban Kocsis Zoltán személyes ízlése is közrejátszik a programok tervezésekor. Vajon kinek jutott volna eszébe Schönberg Mózes és Áron című operáját Magyarországon úgy előadni, hogy a dirigens még meg is komponálja a hiányzó harmadik felvonást? Kinek jutott volna eszébe Richard Strauss német nyelvterületen is alig, vagy egyáltalán nem játszott operáit bemutatni, miközben Szokolay Sándor és Kurtág György művei is

szerepelnek a Nemzeti Filharmonikusok repertoárján?

■ *Reveláció volt néhány éve a Pelléas és Melisande című Debussy-opera emlékezetes előadása is, ami nem számított ugyan a szó szoros értelmében „felfedezésnek”, viszont az előadás a maga nemében mégis reveláció volt.*

– Most már nem titok, hogy a Kocsis Zoltánnal több, mint másfél évtizede tartó szakmai kapcsolatunk úgy kezdődött, hogy valamikor 1996-ban, még a Budapesti Fesztiválzenekar művészeti vezetőjeként, arra való hivatkozással, hogy a Fesztiválzenekarnál különféle akadályok merültek fel, a konkurens együttes, vagyis az Állami Hangversenyzenekar és az Állami Énekkar Kocsis Zoltán vezényletével mutassa be Arnold Schönberg Gurre-dalok című művét, amelyet Magyarországon még nem adtak elő. Ferencsik Jánosnak volt ugyan egy felvétele, amit viszont Pozsonyban, az ottani együttesekkel készített. Tehát a mi együttműködésünk is egy különleges művel kezdődött, amely adósságot törlesztett. Ez a két tényező, a különlegesség és az adósságtörlesztés kezdettől fogva folyamatosan jelen van az immár főzeneigazgatóként a Nemzeti Filharmonikusokat irányító Kocsis Zoltán elképzelései között, amelyeknek azonban csak egy töredékét tudjuk megvalósítani. Nem kell bizonygatnom, hogy milyen tetemesek „A hallgatag asszony” vagy a „Capriccio” bemutatásának költségei mondjuk egy Haydn- vagy Mozart-szimfónia előadásához képest. De ugyanez elmondható volt a Pelléas és Melisande, a Mózes és Áron esetében is, és még számtalan hasonló tervünk van.

■ *Hogyan fogadja az NFZ közönsége ezeket a különlegességeket?*

– Magától értetődik, hogy az egyes nagy korszakok, amelyek egyben nagy történelmi korszaknak is számítanak, rendre megváltoztatták a közönséget. Az ismert kritikus, Pándi Marianne mondta annak idején, hogy ő pontosan tudta, hogy a Zeneakadémián melyik napon ülnek a közönség soraiban zömében orvosok, melyik napon zömében mérnökök, és mely napokon zömében pedagógusok. Aztán Kobayashi művészeti vezetése alatt a zeneirodalom legnépszerűbb zenekari és oratorikus művei szólaltak meg többnyire, ami természetesen megváltoztatta a közönség összetételét. Ráadásul ez az időszak volt az – 1987-től 1997-ig –, amikor Közép-Kelet-Európában lezajlott egy rendszerváltozás, ami a társadalmat is átstrukturálta. Ennek következtében a korábbi évtizedekben a komoly zenei koncertek törzsközönségének számító középosztály – elsősorban mérnökök, pedagógusok, orvosok – élete is megváltozott. Egyre nehezebbé váltak a mindennapjai éppen ennek a rétegnek, és emiatt új marketing- és PR-eszközöket kellett egyre erősebben és intenzívebben bevezetnie minden előadó-művészeti intézménynek, amelyik hozzáuk hasonlóan klasszikus értékeket közvetít. Mindez ránk is vonatkozott, ennek megfelelően igyekeztünk például a műsorpolitika változásával fiatalokat bevonni a kortárs zene, a kapcsolódó műfajok révén, és olyan közönségréteget is, amely ezeket a különlegességeket fogadja örömmel. Ha koncertrendező kollégáknak beszámoltam arról, hogy például a már említett Mózes és Áron bemutatóra készülünk, akkor csaknem részvétüket fejezték ki. Ehhez képest telt házat vonzott az előadás. Nem mondom, hogy minden esetben tömegek ostromolják a jegypénztárakat, amikor ritkán vagy még soha nem játszott ismeretlen művek szerepelnek a programon, és ahogy a marketing mondja, információzajos környezetben kell egyre szűkülő költségvetés mellett eljutnunk a hallgatókhoz és motiválni őket arra, hogy jegyet vásároljanak olyan művekre, amelyek nem biztos, hogy kizárólag felhőtlen szórakozást garantálnak számukra. Ráadásul Magyarországon is teret nyert az a fajta zene, amelyet Nyugat-Európában mondjuk André Rieu-vel vagy Richard Cleydermannal tudnék jellemezni. Ez a műfaj azt az illúziót kínálja, hogy tartalmas szellemi táplálékhoz jutunk, holott rendszerint csak desszertet szolgálnak fel. Tehát annak a fajta közönségnek az iránytűjét, amelyik némi érdeklődést mutatna a

klasszikusnak vagy komolynak mondott zene irányába, nagyon sokszor eltérítik ezek a könnyű, habos szimfonikus csemegét kínáló produkciók. Nekünk ilyen körülmények között kell megtartani a közönséget, sőt új közönséget építeni. És beszélgetésünk idején, 2013-ban azt is végig kell gondolnunk, hogy ez az esztendő a mi szakmánkban arról lesz híres, hogy Budapesten újra megnyílik a kétezer főt befogadni képes Erkel Színház, és mindannyiunk örömeire októberben megnyílik a felújított Zeneakadémia is. Emellett nem tudjuk még, hogy pontosan mikor, de valamikor meg fog újból nyílni a Pesti Vigadó is. A Kongresszusi Központot már nem is említem, hiszen itt már csak nagy ritkán kerül sor szimfonikus koncertekre. Tehát az a közönség, amely akár akarta, akár nem, de nagyzenekari koncertre a némi kárpótlást nyújtó Olasz Intézet mellett csak a Művészetek Palotájába tudott elzarándokolni, egyszerre nagyon sok lehetőség közül választhat majd. Mindez számunkra nagy kihívást jelent. Ennek ellenére készülünk a következő évadra, amint ezt kilencven éve mindig ilyen tájt tesszük, és nagyon nagy tisztelettel és szeretettel gondolunk azokra az elődökre, akik ezt a páratlan és rendkívüli kilenc évtizedet megírták a magyar zenetörténetben és a magyar kultúrhistoriában, folyamatos jelenlétet biztosítva a nemzetközi zenei életben is. Nagyon örülünk, hogy még olyan muzsikusok is élnek és itt vannak közöttünk, akik valamikor a negyvenes években csatlakoztak az együtteshez.

■ *Milyen az együttes kapcsolata a Művészetek Palotájával?*

– A Művészetek Palotájával 2005 január 8. óta szoros az együttműködés. Ezen a napon volt az a legeslegeső teszt-hangverseny, ahol zenekar és zenerajongók együtt hallhattuk, hogy milyen is lesz az a koncertterem, amelynek megépülését évtizedek óta vártuk. Azóta is rezidens együttesként éljük itt az életünket. A múltban is és a jövőben is számos közös produkciónk volt és lesz a Művészetek Palotájával, amit mi teljesen természetesnek tartunk. A hangversenyteremről szólva szerényen, de mégiscsak leplezetlen büszkeséggel mondhatom el, hogy annak idején én írtam le először, hogy ezt a hangversenytermet Bartók Béláról kell elnevezni, és elégtételül szolgál, hogy megjelent ez a felirat a koncertterem homlokzatán, a nagyvilág számára is hirdelve egyik legnagyobb zeneszerzőnk hazai megbecsülését. Bartókhöz egyébként is több évtizede bensőséges kapcsolat fűzi

a Nemzeti Filharmonikusokat. Legutóbb 2006 óta, Magyarország talán legmakulátlanabb nemzeti terméke, a Bartók Új Sorozat CD-összkiadás is erősíti ezt a tradíciót Kocsis Zoltán művészeti vezetésével. Ami azért rendkívül fontos számunkra, mert – amint már utaltam rá –, Bartókhhoz ennek a zenekarnak legalább annyi köze volt, mint mondjuk a Concertót bemutató együttesnek. A harmincas évek végén Bartók többször működött együtt a zenekarral. Ferencsik János révén, aki nemcsak hazafias kötelességének, de személyes elkötelezettségének tartotta Bartók életművének propagálását, az ő művészeti vezetése idején a bartóki tradíció ápolása az együttes egyik legfontosabb feladata volt. Amikor megszületett a Bartók Új Sorozat terve, és a lemezek sorra jelentek meg, rendre nemzetközi díjakra érdemesítve a felvételeket, mi nagyon büszkén és boldogan vettünk részt és veszünk részt a továbbiakban a zenekart és az énekkart érintő Bartók-művek lemeze rögzítésében. Visszatérve a Művészetek Palotájával való együttműködésre a komolyzenei lemezpiac jelenlegi globális válsága nem gátol meg bennünket abban, hogy tovább álmodjunk, hiszen tavaly előtt jelentünk meg a piacon Kocsis Zoltán „Kis karácsony, nagy karácsony” című nagy zenei kirándulásával, és már most megszületett az elhatározás, hogy a Művészetek Palotájával közösen Csajkovszkij Diótörőjét is szeretnénk DVD-n megjelentetni a Budapest Báb-színház közreműködésével. Az sem titok, hogy boldogok lennénk, ha a Bartók Új Sorozat keretében Bartók színpadi művei nemcsak audio-, hanem DVD-felvételen is megjelenhetnének.

■ *Hogyan zajlik az együttes élete a Művészetek Palotáján kívül?*

– A mi együttesünk annyiban különbözik talán sok más társától Európában és a nagyvilágban, hogy nekünk, mint említettem, alapító okirat szerinti feladatunk, hogy részt vegyünk a vidék zenei életében. Mind a zenekar, mind az énekkar évente 30-35 koncertet teljesít vidéken, térítésmentesen. Más ilyen zenei együttes nincs az országban. Mi erre nagyon büszkék vagyunk, mert úgy gondoljuk, hogy mindenképpen tartozunk azzal a magyar adófizető polgároknak, hogy ha kell, akkor gimnáziumi tornateremben, ha kell, akkor művelődési házban, de nagy örömünkre az egyre szaporodó vidéki hangversenytermekben lépünk fel, és élvezhetjük azt a szeretetet, ami a vidéken élő zeneszerető közönség részéről iránynyunkba megnyilvánul.

■ *Milyen az együttes külböni recepciója?*

– A mindenkit sújtó globális gazdasági válság természetesen érinti a zenei piacot is. Mi egy sajátos helyzetben működő előadó-művészeti intézmény vagyunk, ugyanis külföldre csak abban az esetben mehetünk, ha üzletileg nyereséges az a vállalkozás, eltekintve attól a nagyon kevés és ritka állami felkéréstől, amikor, mint például a Vatikánba, a magyar állam finanszírozza a kiutazásunkat. Ez annál is inkább különös, mivel hazai és külföldi társ-együttesek jelentős szubvenციót kapnak azért, hogy külföldre utazzanak. Elég, csak a nagyon különleges kínai piacra utalni, ahol magától értetődik, hogy az Oslói Rádiózenekar kiutazását például az oslói kormány finanszírozza. De tudunk magyar együttesekről is, amelyek azért kapnak pénzt – nagyon sok pénzt –, hogy külföldre utazhassanak. Ez a mi esetünkben csak úgy valósulhat meg, ha nyereséges, vagy – szaknyelven szólva – legalább nullszaldós a kiutazásunk, tehát fedezzük a költségeket. Ennek ellenére nagyon rangos fesztiválokra kapunk meghívást. Beszélgetésünk idején éppen egy egészen különleges fesztiválra készülünk Kolumbiába, Bogotába, ahol világsztárokkal lépünk fel a Nemzetközi Beethoven Fesztiválon. Már most készülünk továbbá az idei németországi turnéra, valamint a jövő évben esedékes japán turnéra. Szerencsére még a gúzsba kötött, korlátozott anyagi lehetőségek mellett is rendkívül szívesen fogadják a Nemzeti Filharmonikusokat a nemzetközi zenei piacon. Kocsis Zoltán másfél évtizedes következetes igényessége meghozta a gyümölcsöt, amennyiben a zenekart mindenütt a világelsők között jegyzik. Természetes, hogy minden együttes életében vannak hullámvölgyek, de az ő ideérézése előtt, vagyis a kilencvenes években, ugyanez alig volt elmondható. Tehát az, hogy sikerült a Kocsis Zoltán-féle maximalizmust a megújult zenekarban általános mércévé tenni, az nagyon nagy eredmény és minden vendégkarmestert meglep. Az együttes megbecsültségét jelzi továbbá, hogy amikor Kocsis Zoltán váratlan megbetegedése miatt meg kellett oldanunk a helyettesítését, nem okozott komolyabb nehézséget, hogy világszerte elismert dirigenseket hívjunk meg, mert örömmel jöttek segíteni nekünk, mint ahogy a világ élvonalába tartozó szólisták is örömmel vállalják, hogy közreműködjenek hagyományos bérleti hangversenyekben.

(Kaizinger Rita)